

Návrh
znaku a vlajky
pro obec

LITÍČ

autor:
Mgr. Jan Tejkal
Jan.Tejkal@seznam.cz
<http://heraldika.webnode.cz/>

Právo na znak a vlajku:

Zákon o obcích (obecní zřízení) v paragrafu § 34a stanoví, že:

(1) Obce mohou mít znak a vlajku obce.

(2) Předseda Poslanecké sněmovny může obci, která nemá znak nebo vlajku obce, na její žádost znak nebo vlajku obce udělit. Předseda Poslanecké sněmovny může na žádost obce změnit znak nebo vlajku obce.

(3) Obce a jimi zřízené nebo založené organizační složky a právnické osoby mohou užívat znak a vlajku obce. Jiné subjekty mohou užívat znak obce jen s jejím souhlasem. K užívání vlajky obce není nutný její souhlas.

Právo užívat obecní symboly uděluje předseda Poslanecké sněmovny na základě doporučení Výboru pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovu.

Žádosti o udělení symbolů obce projednává Podvýbor pro heraldiku a vexilologii, který je součástí Výboru pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovu, jenž vyslovuje souhlas s návrhy znaků a vlajek obcí.

Evidenci žádostí o udělení obecních symbolů vede Podvýbor pro heraldiku, který současně publikuje informace o nových obecních symbolech České republiky v systému REKOS (Registr komunálních symbolů).

Tvorba nových obecních symbolů:

Znak a vlajka musí respektovat soubor více či méně pevně stanovených heraldických a vexilologických zásad a musí rovněž vykazovat zřetelný významový vztah k lokalitě, kterou reprezentují.

Mezi relevantní tématické okruhy pro tvorbu znaku patří například konstituce tzv. mluvícího znamení (vyjádření názvu obce), reflexe historické pečetní či razítkové symboliky obce, vyjádření patrona obce, odkaz na význačné události nebo pověsti a mýty v dějinách obce, připomenutí erbovních motivů někdejších feudálních majitelů obce či panství, poukaz na specifické historické či současné řemeslné a jiné pracovní aktivity obyvatel obce, nebo vykreslení určitého relevantního přírodního motivu krajiny, do níž je obec zasazena.

Vlajka obce by měla odpovídat podobě či symbolice znaku obce. Jednou z možností je konstituce geometricky koncipované vlajky ve formě kombinace horizontálních či vertikálních pruhů a případně dalších geometrických obrazců, barevně odvozených ze znakových tinktur a doplněných fakultativně o některé relevantní znakové figury pro zdůraznění neopakovatelnosti každé vlajky. Často - a zejména u lokalit bez městského statutu, kde vzniká vlajka současně se znakem - se přistupuje rovněž k tzv. opakování znaku, což znamená, že vlajka obce má stejnou či velmi podobnou figurální kompozici jako obecní znak.

Znak obce:

Obec Litíč dnes tvoří dvě místní části, jimiž jsou Litíč a Nouzov, obě v rámci jednoho katastrálního území, což koresponduje i s historickým stavem doloženým například Indikačními skicami Stablního katastru z roku 1840.

Pečeť obce Litíč je doložena v Eichlerově topografické sbírce v Archivu Národního muzea v Praze (G27, panství Žireč).

Vertikálně mírně oválné pečetní pole má nahoře a po stranách svého obvodu německý majuskulní opis „GEMEINDE LITTITSCH“ a pod ním vyobrazení na naznačené půdě stojícího dvouocasého lva držícího pluh s radlicí a kolem.

Návrh znaku se člení do 7 variant a prostřednictvím níže uvedených obecných (tj. z reality odvozených a kresebně adekvátně jednoduše stylizovaných) a heraldických (tj. geometrickým dělením štítu konstituovaných) znakových figur odkazuje na následující, heraldicky relevantní historické motivy:

1. Pečeť obce Litíč: Pečeť obce je doložena výše zmíněným otiskem a její překreslení se nachází ve sbírce komunálních pečetí Karla Lišky. Obraz pečeti obsahuje figury lva a pluhu.
2. Erb Litických ze Šonova: Erb rodu, který se psal také po obci Litíč, byl dán roku 1527 a tvoří jej modrý štít, v němž na stříbrné ostrvi stojí sokol se stříbrnými rolničkami a s panenskou hlavou ve zlatém čepci.
3. Kostel Nejsvětější Trojice (místní část Litíč): Kostel založený roku 1591 Janem st. Litickým ze Šonova.
4. Kaple sv. Máří Magdalény (místní část Nouzov).

Návrh znaku obce nepočítá s doslovným přepisem obrazu historické pečeti, jejíž námět není tak figurálně originální a jedinečný jako erbovní figura Litických ze Šonova.

Variantně proto návrh znaku obsahuje buď dominantně figuru sokola s panenskou hlavou, nebo derivát této nadpřirozené figury v podobě sokolího spáru s rolničkou v kombinaci s derivátem obrazu historické pečeti obce v podobě lva tlapy (nebo dvojice lvích tlap), nebo případně v podobě poloviny lva, přičemž na pečetní figuru pluhu odkazuje v návrhu znaku figura radlice, nebo její schématická reflexe ve formě heraldické figury tzv. klínu, jenž má podobu trojúhelníku.

Figura klínu – trojúhelníku – symbolizuje rovněž kostel Nejsvětější Trojice a to v podobě trojice klínů nebo jednoho klínu tzv. volného či prázdného a sníženého, zatímco kapli sv. Máří Magdalény reprezentuje figura dózy na masti jakožto typický atribut dotčené světece.

A konečně, figura břevna jako symbol domu odkazuje na místní památkově chráněný přízemní roubený vesnický dům. Dvě znaková pole oddělená tímto břevnem pak korespondují s počtem dvou místních částí samosprávné obce.

Heraldická pravidla o barvách a kovech:

Při realizaci návrhu znaku lze postupovat tak, že se jednotlivé varianty návrhu znaku od sebe liší kromě kompozičního řešení také v barevném provedení. Pokud jde o zvolení barev znaku v obecné rovině, existuje v heraldickém tvarosloví pravidlo o nemožnosti pokládání barvy na barvu a kovu na kov. V klasické komunální heraldice českých zemí hovoříme o šesti základních tinkturách, k nimž posléze přibýly další doplňkové tinktury, kupříkladu tzv. přirozené barvy. Dvě z oněch základních tinktur jsou tzv. kovy - zlatá neboli žlutá a stříbrná neboli bílá, zatímco ostatní - červená, modrá, zelená a černá - patří do kategorie barev. Je tedy možno volit buď kovový štít (resp. kovové pole štítu) a barevné figury, či opačně barevný štít (resp. barevné pole štítu) a figury kovové. V obou případech je přitom vhodné zachovat co nejmenší možný počet tinktur.

V konkrétním případě návrhu znaku pro obec Litič jsou přitom aplikovány především znakové tinktury – tj. barvy a kovy – převzaté z erbu Litických ze Šonova, případně tinktury vykreslující geografický charakter obce a její historickou českou zemskou příslušnost.

Blason neboli popis variant návrhu znaku obce:

Varianta 1:

„V modrém štítě stříbrný sokol se zlatou zbrojí, stříbrnými rolničkami a panenskou hlavou se zlatým čepcem provázený v levém koutě modrou dózou na masti ve stříbrném volném klínu.“

Varianta 2:

„V zeleném štítě stříbrný sokol se zlatou zbrojí, stříbrnými rolničkami a panenskou hlavou se zlatým čepcem provázený v levém koutě modrou dózou na masti ve stříbrném volném klínu.“

Varianta 3:

„Zelený štít dělený stříbrným břevnem se třemi modrými klíny. Nahoře vynikají z rohů štítu vpravo kosmo zlatý sokolí spár se stříbrným opeřením a rolničkou a vlevo šikmo stříbrná lví tlapa se zlatou zbrojí. Dole zlatá dóza na masti.“

Varianta 4:

„Modrý štít dělený stříbrným břevnem se třemi červenými klíny. Nahoře vynikají z rohů štítu vpravo kosmo zlatý sokolí spár se stříbrným opeřením a rolničkou a vlevo šikmo stříbrná lví tlapa se zlatou zbrojí. Dole zlatá dóza na masti.“

Varianta 5:

„V modrém štítě vynikají z rohů vpravo kosmo zlatý sokolí spár se stříbrným opeřením a rolničkou a vlevo šikmo stříbrná lví tlapa se zlatou zbrojí. Pod nimi zlatá dóza na masti ve stříbrném prázdném sníženém klínu.“

Varianta 6:

„Stříbrným zúženým břevnem červeno-modře dělený štít. Nahoře stříbrný volný klín mezi dvěma stříbrnými lvími tlapami se zlatou zbrojí vynikajícími z okrajů štítu. Dole z břevna šikmo vynikající zlatý sokolí spár se stříbrnou rolničkou provázený vpravo stříbrnou dózou na masti.“

Varianta 7:

„Červeno-modře dělený štít. Nahoře vyrůstá zlatý dvouocasý lev přidržující stříbrnou radlici s modrou dózou na masti. Dole vyniká ze lva šikmo zlatý sokolí spár se stříbrným opeřením a rolničkou“

Vlajka obce:

Při tvorbě návrhu obecní vlajky platí, že námět nebo podoba vlajky koresponduje s figurálním obsahem či podobou návrhu znaku. Tuto zásadu lze realizovat ve třech základních intencích:

I-Přistoupením k tzv. opakování znaku (ať již k tzv. doslovnému či tzv.částečnému opakování znaku), což znamená, že se v listu vlajky objeví zcela totožné figury ve stejné či obdobné kompozici jako ve znakovém štítu.

II-Zjednodušením znakových figur do geometrické kombinace pruhů s totožnými barvami.

III-Vzhledem ke konkrétnímu případu vyváženou kombinací postupů I. a II..

V případě návrhu vlajky pro obec Litíč se přitom ukazuje jako adekvátní aplikovat ve variantách 1 a 2 doslovné opakování všech znakových figur, zatímco u ostatních variant 3 až 7 s větším počtem figur se zdá být vhodnější kombinace doslovného opakování některých znakových figur s geometrizací ostatních figur ve formě horizontálních pruhů odpovídající barevnosti.

Popis variant návrhu vlajky obce:

Varianta 1:

„Modrý list s bílým sokolem se žlutou zbrojí, bílými rolničkami a panenskou hlavou se žlutým čepcem provázený nad křídlem modrou dózou na masti v bílém volném klínu. Poměr šířky k délce je 2:3.“

Varianta 2:

„Zelený list s bílým sokolem se žlutou zbrojí, bílými rolničkami a panenskou hlavou se žlutým čepcem provázený nad křídlem modrou dózou na masti v bílém volném klínu. Poměr šířky k délce je 2:3.“

Varianta 3:

„List tvoří čtyři vodorovné pruhy, zelený, bílý, modrý a bílý, v poměru 7:1:1:1. V zeleném pruhu vyniká z rohu kosmo žlutý sokolí spár s bílým opeřením a rolničkou a z cípu šikmo bílá lví tlapa se žlutou zbrojí. Poměr šířky k délce je 2:3.“

Varianta 4:

„List tvoří čtyři vodorovné pruhy, modrý, červený, bílý a modrý, v poměru 7:1:1:1. V horním pruhu vyniká z rohu kosmo žlutý sokolí spár s bílým opeřením a rolničkou a z cípu šikmo bílá lví tlapa se žlutou zbrojí. Poměr šířky k délce je 2:3.“

Varianta 5:

„List tvoří sedm vodorovných pruhů, modrý, bílý, modrý, žlutý, modrý, bílý a modrý, v poměru 10:1:1:1:1:1:1. V horním pruhu vyniká z rohu kosmo žlutý sokolí spár s bílým opeřením a rolničkou a z cípu šikmo bílá lví tlapa se žlutou zbrojí. Poměr šířky k délce je 2:3.“

Varianta 6:

„List tvoří sedm vodorovných pruhů, červený, bílý, červený, bílý, modrý, žlutý a modrý, v poměru 3:1:3:2:3:1:3. Druhý a šestý pruh přerušeny ve druhé třetině délky listu. V červených pruzích a v přerušení druhého pruhu bílý volný klín. V modrých pruzích a přerušení žlutého pruhu bílá dóza na masti. Poměr šířky k délce je 2:3.“

Varianta 7:

„List tvoří šest vodorovných pruhů, červený, žlutý, červený, modrý, žlutý a modrý, v poměru 3:1:8:1:3, přeložených bílým žerďovým klínem s vrcholem v polovině délky listu s modrou dózou na masti. Poměr šířky k délce je 2:3.“

Vyjádření k návrhu znaku a vlajky:

K variantám návrhu znaku a vlajky obce je přiloženo vyjádření PhDr. Karla Müllera, ředitele Zemského archivu v Opavě, člena expertní skupiny Podvýboru pro heraldiku a vexilologii Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky a garanta správnosti návrhů. Z tohoto vyjádření vyplývá, že všechny varianty návrhu vycházejí z obecných zásad heraldické a vexilologické tvorby a mohou být tedy předloženy Podvýboru pro heraldiku a vexilologii Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky s žádostí o schválení a doporučení Předsedovi PS P ČR znak a vlajku obci udělit.

PhDr. Karel Müller ve svém vyjádření uvádí následující:

„Všechny návrhy zpracované mgr. Janem Tejkalem odpovídají zásadám heraldické a vexilologické tvorby a mohou být předloženy podvýboru pro heraldiku a vexilologii

Poslanecké sněmovny P ČR k projednání. Z původní obecní pečetní symboliky v podobě lva s pluhem převzal autor jen některé komponenty (lví noha, vyrůstající lev, radlice, klín), které doplnil o odkazy na zasvěcení zdejšího kostela a také kaple v místní části Nouzov. Připomenul též šlechtický rod Litických ze Šonova a památkově chráněný roubený dům. Z heraldického hlediska považuji za nejzdařilejší varianty č. 3 a 4.“

Osobní pohled autora upřednostňuje rovněž varianty 3 a 4.

Záleží ovšem především na zástupcích obce, kterou z předložených variant zvolí. Podmínkou je heraldická a vexilologická správnost, kterou - jak dokládá přiložené vyjádření - splňují všechny předložené varianty návrhu.

Poznámky k zásadám heraldické a vexilologické tvorby:

V současné právní terminologii figuruje jako primární pojem „vlajka“. Ve vexilologické terminologii se pak hovoří o vlajce, nebo o praporu dle způsobu užití. V rámci tohoto textu užíváme právně závazný pojem „vlajka“.

Poměr stran (šířky a délky) listu vlajky je dle metodického pokynu Podvýboru pro heraldiku a vexilologii Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky shodný s poměrem stran státní vlajky České republiky – tj. 2:3.

Na list vlajky nelze položit znakový štít – vlajka musí být svébytným symbolem, nikoliv jen podkladem pro znak.

Pojmy „zlatá“ a „stříbrná“ (tinktura) u znaku nahrazují u vlajky pojmy „žlutá“ a „bílá“ (barva).

V heraldice se pravá a levá strana popisují z pohledu štítonoše. Z pohledu pozorovatele je tedy heraldicky pravá strana vlevo a heraldicky levá strana vpravo.

Neudává-li se v blasonu orientace figury, má se za to, že je orientována doprava.

U heraldických tinktur – to znamená barev a kovů – se neudávají odstíny. Při konkrétním zobrazení platí obecné pravidlo o vhodnosti tmavších a sytějších odstínů. Odstíny ve výtvarném řešení návrhu symbolů obce proto nejsou zcela závazné a lze je upravovat.

Heraldika počítá s vysokou mírou stylizace zobrazených znakových figur. Figura by měla být jednoznačně rozpoznatelná, což ovšem neznamená, že má být zobrazena realisticky – může být například proporčně upravená tak, aby co nejvíce vyplňovala prostor znakového štítu, nebo mohou být její jednotlivé komponenty zobrazeny v upravených proporcích v závislosti na celkové kompozici znaku.

Primární je v heraldice blason neboli slovní popis a sekundární kresebná podoba neboli vizualizace blasonu, což znamená, že stejný znak může mít několik výtvarných podob (i současně užívaných).

dne 3.2.2019, Mgr. Jan Tejkal

Přílohy:

- 1. Výtvarná realizace variant návrhu znaku a vlajky obce*
- 2. Reprodukce textových a obrazových podkladů*
- 3. Kladné vyjádření člena expertní skupiny Podvýboru pro heraldiku a vexilologii Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky*